Ч. 111 Неділя 18 (30) мая 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

Дальша комедия обструкцийна.

Заграничні ґазети вже від давна називають теперішні засїданя нашого парляменту театральними представленями і треба признати, що мають рацию, бо коли котре то вчерашнє було справдішною комедиєю, на котрій можна було таки добре забавити ся.

Засїданє розпочало ся від того, що віцепрезидент Абрагамович відкриваючи засїданє, заявив, що оно єсть лиш продовженєм засїданя з середи. Опозиция зажадала тогди цїлий ряд поіменного голосованя над тим, чи послїдне засїданє закрито формально чи нї доказуючи, що не можна засїданя переривати на 48 годин. При однім з таких голосовань, голосував Шенерер по анґлїйски: O, yes! (В Палатї сьміх; віцепрезидент Крамарж упоминає Шенерера, а той каже:) Панове з тамтої сторони голосуєте „не“ або „ано“ (по чески „нї“ і „так“) а я кажу „o, yes!“ (о єс). Коли віцепрезидент завізвав Шенерера до порядку, той зажадав тогди голосу в справі формальній і домагав ся, щоби то упімненє записати до протоколу і над сею справою голосувати поіменно. (Страшенний сьміх. Хтось з лївиці кричить: Коли у Віднї можна голосувати по чески, то чому би не можна по анґлїйски).

Коли опісля зачав говорити пос. Міттермаєр, крикнув до него пос. Іро: Сема заповідь божа: Не кради! — Пос. Вольф: навіть і громадских облїґаций!

Коли опісля хотів промавляти пос. Шікер, підняли ся страшенні крики і не дано єму говорити, а віце-президент Абрагамович заявив, що закриває засїданє. Опісля поставив ще пос. Дашиньский внесенє, щоби засїданя комісиї леґітимацийної були публичні, але внесене се відкинено.

Епільоґом вчерашного засїданя буде ще поєдинок з пос. Песлєром, котрий назвав 171 послів лайдаками.

Торговля людьми в Галичинї
або
як продають наших селян за море.

(Конець).

Наші хлопи — розповідає дальше С... — вже поникли, але я нї. Я кажу, ми поплатили до Парани, то й поїдемо далї. Ось тут наші шіфкарти, а другі люди мали свої папери у капітана. Тут горячо, ми тут не лишимось! Комісия рада в раду, а доктор каже нам: Не уступайте! Нас пущено таки всїх до Ріо Жанейро. Приїхали ми там, повезли нас знов на якийсь остров, кажуть: тут буде контумация для вас. Ми прожили в бараках 7 днів, а відтак човнами перевезено нас до Жанейро, а відтак звідси до Куритиби. Тут жили ми знов через два днї в бараках. Людий таких, що крий Боже! Нема де положити ся. Всюди нечисто, смрід такий! Як сонце припече, чиста зараза. Кажуть нам по двох днях: Поїдете до Понто Ґроссо, знов до бараків. Приїхали каросси, забирають людий, забрали нас через чотири днї. А за той час давали нам їсти сярку і фарину. Прибули ми до краю Понто Ґроссо і кажуть! ваша кольонїя буде в Сан Жуан. Нарід почав слабувати; возьме зима зза плечий, розвільнєнє, стисне за серце і чоловік гине. Сестрі умерла так одна дитина. В Сан Жуан знов бараки. Я не міг спати в бараках, думаю: через ніч приляжу на воздусї. Лежу, дивлю ся в місяць якийсь яснїйший як у нас. А люди казали Тут не можна дивити ся нї на сонце, нї на місяць, бо осліпнеш. В ночи змерз я, лїзу в барак, спав трохи, буджусь, а в мене очи болять. Такий огонь в очах, а потому гній такий лїзе з очий, що крий Боже! Думаю, вже осліпну. Лежав хорий цїлий місяць. А тимчасом везуть других людий каросами та все до нас, все до нас. Цїле місто повстало. На місяць дістали ми вікт з ґубернії, а потому треба було вже платити, треба було купувати у вендярів. Але і вендярам бракувало нераз фарини. Они привозять все з Америки (розумій: північної Америки). Мішок фарини на 45 кільо коштує на наші гроші 20 зр. Як тут вижити?! Стали нам давати землю. Менї дано 10 арків меньше, бо я самотний був. Але вікту вже не давано. Почав ся голод. Кажуть менї: ти тутки згинеш. На твоїм поли (в лїсї) росте сама папороть, то таке поле нїчого не вродить. З'явили ся у нас знов якісь аґенти, говорять нам: ходїть, наймайтесь на роботу, бо тут погинете з голоду. Ми пішли дорогу робити. Там всюди знов наші люди. Денно заробляють по 4 мільреси. Я робив 5½ місяцїв. Виплату не було, а кождий дістав книжку і міг собі на ту книжку куповати вікт у вендярів. Мене ошукали. За весь час роботи заплатили лише 52 мільресів, решту, кажуть, ти переїв. Приїхав до нас таки наш руский сьвященик, мабуть о. Воляньский. Тепер почали ся весїля. Всї женили ся, а за пів року, то не один кинув жінку на біду а сам пішов сьвітами. В Сан Жуан було 17.000 людий, а вендярі нераз не мали хлїба, бо їм не довезли.

18)

Крета і Македонія.

(Конець).

X.

Магометаньска недїля в Канеї. — Борба коло Кісамос. — Спокій на Кретї. — Магометани і християни а війна. — Як уладили ся европейскі войска. — Сила християн і магометан. — Що вдїяла Европа і що дальше буде.

По нашому пятниця, а то недїля у магометан, сьвяточний день і все повиходило на улицї Канеї і поза місто. На площи межи дорогами до Галепи і Суди перед турецкою касарнею, де відбуває ся муштра, представляє ся вельми цїкавий і характеристичний вид; ледви чи й за кілька сот лїт буде можна щось подібного побачити. Он там в кутику присїли турецкі трубачі і трублять. Пів компанії австрийскої піхоти виступило на муштру, лиш дорога відділяє їх від компанії італїяньских моряків, котрі так само станули до муштри. Анґлїйці всюди пани; їх Шкоти переконані о тім, що міский город заложено в Канеї виключно лиш для вигоди Анґлїйців; они визначили собі там місце до граня в пилку ногами і грають ся, підчас коли наші войска мусять відбувати „екзецирку“. У воздусї несе ся нїмецка і італїяньска команда, та голоси Шкотів і крики та сьміхи купи якихсь муриньских дармоїдів, котрим дуже припала до вподоби гра в пилку ногами. Малі і великі магометаньскі урвителї з великими животами біжать за пилкою, щоби її вдарити ногою. Але довгоногий Шкот дігнав їх, одним копненєм ноги розігнав їх і підбив пилку ногою високо в гору, коли тим часом гурма чорних урвителїв попадала в порох на землю і заревіла на все горло.

Повиходили и турецкі жінки подібні в своїй ноши більше до позавязуваних міхів, та ведуть зі собою і молоді дївчата, котрі ще не уміють ходити за вельонами з такою тупоумною байдужностию, як їх мами; лїзуть поволеньки улицею і дивлять ся довго на Стирийців, Італїянців та Шкотів; наконець присїдають в траві коло якогось спячого осла і сидять там як би закаменїлі. Надходить якась груба арабска дама; має на ногах жовті черевики, іде як качка а ставить ноги пальцями до середини. То пятниця, магометаньска недїля і она убрана сьвяточно. Має на собі чорний плащ з великими жовтими цьвітами; она знає, що з неї не аби яка красавиця, бо своїм обємом мало що топша як двісталїтнє оливне дерево на Кретї, а чорні її очи посеред жовтого лиця, та й ніс у неї гарненько приплесканий, а не такий, вузонький і вистаючий як у тих поганих европейских жінок, що в поясї такі тоненькі, що аж страх бере, щоби не перелomили ся. Мабуть добре сьвідома того, що она чорножовта, бо стає перед фронтом Австрияків і сьміло придивляє ся чужому войску, котре з цїлою точностию старає ся сповнити команду: „На право!“

Тимчасом від сторони Кісамос чути гук пушок. Там стоять воєнні кораблї Австро-Угорщини; нинї досьвіта відплив туди також адміральский корабель „Мария Тереса“. Турки стоять в Кісамос ще в двох острогах недалеко старої кріпости. Греки стріляють пильно на кріпость в котрій крім залоги єсть ще яких сто магометаньских селян з жінками і дїтьми; они збігли ся тут з глубини острова. Греки стріляють також на всї судна, котрі припливають або відпливають, а котрі перевозять приклонників пророка. Вже два рази мусїли австрийскі кораблї воєнні ужити своїх пушок, щоби вразумити повстанців. Нинї розходить ся о виїзд жінок та дїтий і кількох магометаньских селян. Вже від кількох годин грають тяжкі пушки „Мариї Тереси“ і Стефанії; видко, борба не легка.

В Канеї не роблять собі з того нїчого; тут спокій. Відколи настала війна грецко турецка перенесла ся й цїла вага кретийскої справи на европейске поле війни, а на Кретї настає чим раз більше спокій. Войска европейскі не дуже пуджають тутешних жителїв; жінки і дїти навіть дуже радо перебувають десь близько войска; дїти зривають польні цьвіти, якими вкрила ся тепер земля. В урожайних доли-

зено. Як привезли, то кождий пхає ся, звичайно: голоден, а вендяр взяв бучка, бє людий, по голові, по плечах, покалічив, часом і декого убив. Я покинув Сан Жуан і вернув до Куритиби. Зайшов до консуля, кажу: хочу вертати, відішліть мене. Там ні сьвята, ні неділї, люди не мають нї церкви, нї сьвященика, як дикуни жиють. У нас найбіднїйшому лучше як в Бразилїї богатому. Що з того поля, коли не вродить нїчого. Наших погинула вже добра половина. Дехто розпив ся, розледащів так, що не варт звати ся чоловіком. Заробить, то все проїсть і пропе у вендяра. Вендярам добре. Там суть люди і з Росиї від яких 30—40 лїт. Їм якось добре, але наші бідують. Родина моя лишила ся. Я вернув. Ось дивіть ся на мої ноги. Самі дїри, так хроби поїли. Там є така блоха (земна блоха) укусить (зложить яйце в тїло), в тім місци побілїє, а за якийсь час наросте міхур, в тім міхурі хроб, що росте і в мясо лїзе. Шкіра пукне і гноїть ся, що аж гидь! Декого то тї хроби таки з'їли, а болить, що аж за серце бере. Треба видушувати.

Новинки.

Львів дня 29-го мая 1897.

— **Іменованя.** Міністерство торговлї іменувало почтового офіцияла Ром. Соболя у Львові почтовим касиером в Калуши.

— **Перенесеня.** П. Намістник переніс санітарного асистента дра Льва Фухса зі Львова до Пільзна, а дра Ів. Косиньского з Подгуржа до Львова.

— **Оповіщенє.** Ц. к. Міністерство судівництва оповіщує, що з днем 1-го падолиста 1897 мають розпочати свою діяльність суди: окружний і повітовий міско-делеґований в Стрию.

— **Єго Ем. кардинал Сембратович** — візитуючи деканат бережаньский — загостив до Козови 22-го с. м. з полудня, 23-го пополудни виїхав до Дібща, 25-го був в Шибалинї, 26-го в Куропатниках, 27-го в Ценеві і в Вибудові, а 28-го в Каплинцях. Достойного гостя витає нарід зі своїм духовеньством всюди дуже торжественно — кінними бандериями, триюмфальними брамами і т. ин.

— **Повінь** навістила дня 29-го с. м. Лаврів коло Старого міста і сусїднї села. Вода піднесла ся о 3 метри понад звичайний уровень, несла камінє, клеци, позривані мости, цїлї обори і хати та знищила і замулила всї поля прибережні. Також в Новім містї коло Добромиля наробила повінь богато шкоди. Вилила там Вирва. Видїл краєвий вислав зараз відпоручника, щоби розглянув розміри повени.

— **З Теребовлї** доносять, що дня 26-го с. м. в часї войскових вправ убито одного вояка при стріляню. Вояк, рядовий з баталїону стрільців, що стоїть залогою в Теребовли, дістав кулею в груди і упав сейчас на місци трупом. Був з походженя Мадяром.

— **До нещастних пригод наших людий в Америці**, про які ми оногди згадували, додаємо нинї ще одну: В зелїзній фабрицї Blast Fornus North Tonawanda постигло дня 8-го мая нещастє нашого краяна Івана Балюса. Коли він схилив ся набирати руду, урвала ся була руда і присипала єго. Коли єго видобули, мав зломану руку і ногу і за кілька хвиль номер. Небіжчик був родом з Маластова, в горлицкім повітї, мав 40 лїт і полишив жінку і одну дитину. Не належав анї до братства анї до „Союза“.

— **Темнота.** Черновецка „Буковина“ пише: „Займила ся була стайня в Чорнавцї у господаря Дьордія Каницкого, найблизшого сусїда тамошної школи. На даний знак пустила ся шкільна дїтвора: одні по коновки до сусїдів, другі до дзвінка. Відтак всї забрались носити воду з поблизького потока під доглядом учителїв і в короткім часї злокалїзували огонь. Але коли они порали ся коло стайнї, Дьордиха ратувала хату на свій спосіб. Думаєте може, що носила воду, або хоть сьвятий образ поставила на стріху? Нї, деж там! Она розібрала ся до нага і бігала три рази довкола хати. Огонь потах, хата осталась цїла, а Дьордиха і всї селяни, що єї видїли, присягли би, що єї безсоромна біганина помогла найбільше. Нащо на Буковинї асекурациї і сторожи огневої, коли маємо такі народні, добрі, хоч певно неприличні способи на пожар!“.

— **Гарний примір.** На Буковинї в селї Лукавци против школи находить ся давний цвинтар, ще зперед 100 лїт. Той цвинтар в остатних часах через недбальство дяка Николи Василька зробив ся місцем на склад сьмітя і всякої нечистоти, а також копали там глину. Що таке занедбуванє місця спочинку предків пригноблювало селян, не треба казати. Є в Лукавци секвестратор Адольф Котляр, жид. Той жид, видко, більше знав шанувати память умерших, як християнин Василько: на свій кошт взяв 50 робітників, сплянував цвинтар, засадив деревцями — і тепер з давного цвинтаря зробив ся город — а не сьмітник. П. Котлярови належить ся за то признанє.

— **Пригода в кирници.** В Молодії на Буковинї, хотів тамошний господар Василь Комариньский направити свою кирницю. Тому, що кирниця глубока на 27 метрів, віддав направу єї майстрови Іванови Гросульови. Коли майстер спустив ся до кирници, занепокоїли ся всї, що він не дає о собі жадного знаку житя. Кликали і кликали з гори, а з долу ішов тілько глухий відголос власних слів. Тогди 24-лїтний парубок Юрко Йосип казав спустити ся у відрі на долину. Не успів ще зїйти до половини глубини, коли на горі побачили, як він перехилив ся з ведра і упав на долину. Люди не могли витолкувати собі того, але сам властитель нещасної кирници, 67-лїтний старець рішив ся спустити ся у темну пропасть. Ведро пішло знов у долину і незадовго потім витягнули єго знов порожним, а нова жертва не давала по собі жадних ознак житя. Тепер вже нїхто не важив ся лїзти у таємничу челюсть. Люди додумували ся, що в кирници назбирало ся нездорового повітря і оно не дає приступу до кирници. Повідомили о цїлім випадку черновецке старосто, а оно звернуло ся до маґістрату з просьбою, щоби вислав до Молодії відділ огневої сторожи для ратованя нещасливих. Сторожа огнева удала ся на місце нещастя, але там вже люди випомпували повітрє з кирници і витягнули усїх трех нещасливих — бездушними трупами. Лїкар сконстатував смерть через удушенє шкідливими ґазами. Майстер Гросуль оставив вдову з шестеро дрібними дїтьми, Йосиф був нежонатий а Комариньский вдовець, що мав одну замужну доньку. Може не було би прийшло до такого нещастя, коби були ужили тої осторожности, щоби спускати ся зі сьвітлом у яму. Як сьвітло згасне, то знак, що чоловік не може там дихати.

нах і рівнинах в глубинї острова настала весна в повнім розцьвітї; на фіґових деревах показали ся вже маленькі, круглі завязки овочів; помаранчеві і цитринові сади наповняють воздух пречудним запахом; збіже гонить вже в колос, а срібнолисті оливні дерева лагодять ся також до своєї благодатної роботи. На горах чути дзвіночки, з котрими ходять вівцї і рогата худоба. Остров богатий і без людскої роботи. А мудра Европа взяла ся єго блькувати і не допускати там довозу поживи. Грекам в глубинї острова нема біди, они там завели свої уряди і нїхто їх звідтам так легко не вижене.

Инше дїло з Магометанами. Греки вигнали їх з середини острова, а коли може не попалили та не понищили все їх добро, то хиба лиш длятого, що сподївають ся, що они вже більше не вернуть ся. Магометани збігли ся до міст, де нема що їсти, бо через чужинцїв ще й дорожня настала, і де зачали прокидати ся всілякі недуги. Потяжка адміністрация громадска і немаюча гроший, не може подати достаточної помочи втікачам, через що множать ся крадежі і розбої. Не менше прикре єсть і положенє турецкого войска. Малї віддїли сидять ще доси в яких острогах і чекають, аж дістануть приказ виходити звідтам. Европа приходить їм звичайно вже запізно на поміч. Так було н. пр. коло Малякси. Европейскі кораблї взяли ся аж тогди бомбардувати повстанців, коли тї взяли вже були острог і єго залогу 40 людий по части убили, по части забрали в неволю. Турецкі вояки дивують ся, чому султан не посилає більше войска на остров, але они не знають, що поступованє в Константинополи єсть того рода, що на Креті нїхто невдоволений, і що нарід мусить покутувати за своє правительство. Поправдї сказавши Европа стоїть по сторонї Греків, хоч нїби то виступила в обоcomponent Туреччини. Она допомогла Грекам на Креті розоброїти магометан, даючи поміч турецкому войску, коли вже, як сказано, було запізно. Греки старали ся всю магометаньску людність зігнати до кількох побережних міст — Европа помагала їм таки зовсїм очистити остров з магометаньскої людности, бо забирала магометан на свої кораблї і вивозила. Впрочім против того всего не можна би нїчого сказати, як би була певна річ, що все скінчить ся остаточно вдоволенєм магометан і християн. До того однакож, здаєсь не прийде, скоро буде заведена автономія. Для могометан, хоч они з походженя також Греки, настануть тогди лихі часи.

Грецко-турецка війна не зробила нїякого враженя на кретийских магометан; їм байдуже про те, що десь там далеко від них б'ють ся. Турецке правительство привзичаїло нарід до того, що він, коли не безпосередно розходить ся о єго шкіру, хотїв би щоби хтось инший бив ся за него. З Кретийских магометан не пішов анї один чоловік на охотника до турецкої армії в Тесалії. Але не лїпші і християни; нїхто з кретийских Греків не пішов своїм братям в Тесалії на поміч, ба що більше, братя на Креті вже в самих перших початках вступленя грецкого войска на остров не могли погодити ся з собою і полковник Вассос поправдї сказавши, не мав нїякої власти над повстанцями; они єго не слухали. Цїла теперішна ворохобня була лиш штучно викликана, єї піддержував як і всї давнїйші лиш фанатизм релїґійний. Не без певної рациї говорили тї, котрі знають добре відносини на Креті, що там не настав би спокій навіть по прилученю острова до Грециї. Доки би ще були магометани на острові, вела би ся борба з ними, а коли-б не стало тих, то братя християни зачали би самі себе взаїмно різати. Де нема культури, там слїпа лютість веде борбу з елементарною силою. Тепер коли війна для Грециї закінчила ся нещасливо, відзивають вже й на Креті до Европи та кличуть єї на поміч, Як поможе Европа, се незадовго побачимо.

Европейскі войска стоять тепер против християньских повстанців в Канеї, Судї, Спінальонзї, Сітії і Гієрапетрі. Повстанцї, що правда, присїли трохи, але їх кулї все що свищуть по трохи попри уха Европейців, розуміє ся, не вимірені до тих, бо хоч і як зразу грецкі християни відказували на европейскі держави та відгрожували ся европейским войскам, то все таки тепер дуже смирили ся. В послїдних часах таки они зовсїм притихли; стоять ще на своїх становищах, але при тім і беруть ся до роботи в поли або направляють хати. Чужі войска уладили ся також зовсїм по домашному. Поробили собі городцї і сїють та садять городовину. Французи навіть наймили собі кусень поля над самим заливом Суда, де ґрунти найурожайнїйші зі всїх на цїлім острові. Італїянцї збирають запаси на пять місяців — макаронї у них то найважнїйша річ. Анґлїйцї вже давно як би у себе дома. Москалї зовсїм не мають охоти дїлити ся своєю посілостию з кимсь другим. Они держать Ретимно і там стоїть залогою 2 компанії стрільцїв 14 баталїону і 4 компанії 50 житомирского полку (Русини з Волинї) та одна гірска батерия. Австрияки стоять в Канеї і в Судї а їх форпочти розложені на півострові Акротірі; єсть їх всего лиш один баталїон, підчас коли другі союзники мають по два і по одній гірскій батериї. З початком мая прийшли італїяньскі баталїони берзалїєрів (стрільцї), люди добірні і красні в театральних уніформах. На круглім капелюсї, покритім білим полотном, повіває китиця з якого десятка хвостів домашних когутів, а уживаний до малої паради фес з синим кутасом на довгім шнурку таки дійстно не виглядає поважно. Прийшли також і карабінери (італїяньскі жандарми кінні) в старомодних, поганих капелюхах і в уніформах з множеством срібних шнурків. Они мають помагати полїциї. Що у Італїянців найбільше впадає в очи, то їх величезні мули від гірскої ар-

Господарство, промисл, торговля, гігієна і вихованє.

Добрі ради.

— Огорожа в господарстві. Може в ніякім краю господарі не дбають так мало про огорожу як у нас. А преці огорожа — то так важна річ! Она не лиш відмежує одно господарство від другого, означує: що моє, а а що твоє, не допускає до спорів і процесів, але й хоронить від шкоди і страти, улекшує роботу, держить лад в нїм, словом піддержує цїле господарство. Кождий господар повинен длятого дуже дбати о то, щоби єго огорожа була завсїгди в як найлїпшім станї, а поменший господар повинен ще й ото старати ся, щоби цїлий єго ґрунт був огороджений. До того мусить він добирати доброго материялу, зважати на то, щоби кошти огорожі були як найменші і наконець, щоби та огорожа як найбільше відповідала потребі. Матеріял мусить він добирати такий, який має під рукою, отже по найбільшій части деревляний, бо то ще най приступнїйший і найдешевший. Найчастїйшою огорожею єсть пліт. Але й найпростїйший пліт все ще богато коштує, бо хоч би сам материял до него і не був дорогий, то направа що року вимагає все таки не лиш богато часу і роботи, але й готового гроша. Пліт єсть, певно, добрий, але має і свої недогідности, між иншим і ту, що коли він ще єсть і з острішком, стає особливо при хатї небезпечним від огню. Частоколи вимагають богато дерева і роботи, суть отже за коштовні; ще коштовнїйші суть штахети і паркани. Сї послїдні можуть бути як до місця навіть так дорогі, що малому господареви ніяково їх ставити. Штахети знову служать більше для окраси і так само дорогі. Парканами і штахетами можна обвести хиба лиш яке мале місце і то близько дому. На огорожу більшого місця найдогіднїйший пліт. Але й простим плотом можна лиш не дуже велике місце загородити, а поле вже таки й зовсїм годї, раз длятого, що богато коштує, а відтак і тому, що на поли трудно зараз шкоду в нїм зараз добачити і направити. Огорожа з ворння найдогіднїйша ще хиба на малім місци де в поли або в лїсї. Огорожа з каміня добра хиба тоди, коли она виведена в мур; але тогди она страшенно дорога, а впрочім можна єї лиш там зробити, де єсть подостатком догідного каміня. Найдешевшою, догідною, а заразом і красною огорожею суть т. зв. живоплоти Материял на живопліт (тернина, глїг і т. п.) знайде ся майже всюди і не коштує майже нїчого. Лиш при першім заложеню єсть трохи більше заходу і труду. За то добре удержаний живопліт відновляє ся сам що року і може перестояти богато лїт, отже й не вимагає ніякого видатку. Живоплотами можна обгороджувати великі простори і длятого надають ся они дуже добре для малих господарів до поля. В сторонах, де дуже трудно за який инший материял, живоплоти з тернини і глога можуть робити знамениту службу. В инших краях роблять дуже богато живоплотів на огорожу. Добре би було, щоби й наші господарі заводили у себе живоплоти.

— Підтинанє дерев овочевих. Деякі дерева овочеві особливо грушки, скоро на весну випустять листє, зачинають вянути, або перестають рости і коли їм не дати помочи, то гинуть. Таке ослаблене росту походить з того, що дерево десь в серединї по части ушкоджене, найчастїйше від морозу, через що соки, що ідуть до вершка, до корони, можуть лиш малими дорогами і в невеликій скількости доливати. Коли-ж притне ся корону на таких деревах, то і та мала скількість вистане, щоби відживвляти малу скількість полишених галузок і пагонів, і дерево може рости. Дуже богато помагає такому дереву, коли піділлями єго водою з гноївкою.

— Огірочки (корнїшони) з гірчицею робить ся так: Обирає ся малі огірочки (1 кільо) і насолює ся та відставляє ся на 24 годин. Відтак заварює ся півтора лїтри міцного оцту; огірочки обтирає ся на сухо і вкладає ся до слоя, додає ся до них 28 дека цукру, 28 ґрамів білої гірчиці в зерні, 17 ґрамів білого перцю, кропу, цибульки і хрену покраяного в кружільця, а на то все наливає ся оцет, коли вистигнув. Опісля ще три рази (що два дни) зливає ся оцет, переварює ся і по вистигненю вливає ся до слоя. Наконець обвязує ся слій і пряче ся.

— Воду до скріпленя росту волося дешеву і не шкідливу, можна зробити слїдуючим способом: Варить ся 1 дека потовченої кори дубової з 5 ґрамами порошку з кори хінової (купити в аптиці) в одній лїтрі чистої (парогоненої) води, відтак фільтрує ся і додає ся кілька капель алькоголю.

тилерії, пишні зьвірята, дуже чистенькі і сильні. Кілько разів ведуть їх містом, тілько разів робить ся збіговиско. Із всїх чужинців то одні Анґлїйцї своїм поступованєм поза службою дають часто причину до згіршеня. То бють ся самі межи собою, або шаблями або таки на кулаки, або підпивши собі подають руку чужим офіцирам, то знов крадуть з маґазинів шампан, горівку і коняк, що опісля властитель лиш з великим трудом може від них відобрати. То вже, здаєсь, така їх вдача. Австрияки, Французи а також і Москалї, коли не мають на собі поганої білої кітлї з полотна, представляють ся яко хороші, гладкі вояки, котрі уміють вести ся поважно і спокійно. Межи Французами суть також і деякі Нїмцї, котрі вештаючись по сьвітї опинили ся аж у француский піхоті маринарский.

Подивляти треба ту згоду, яка єсть межи всїякими чужими офіцирами і вояками, помагають собі, де і як можуть і виробили тут рід якогось европейского братерства войскового. Нїмецкі моряки сидять побіч французских піхотинців, та розповідають собі при винї як хто може і вміє то про Мадаґаскар, то про бісмарківскі острови, то знов про Тонкін. Російских вояків виїмково не видати нїколи в коршмах.

З християн потерпіли від послїдної ворохобнї лиш ті що мешкали близько таких міст як Канеа, Ретімно і Кандия. Они все стратили. Доми, церкви і городи суть спустошені. Магометаньскі втїкачі з глубини острова містять ся як можуть під розвалинами. Всї прочі християни не мають на що жалувати ся, бо магометани зараз з початком ворохобнї чим скорше повтїкали і відтак вже не вертали. З магометан по місгах потерпіли лиш ті, що мали свої ґрунти по селах. Найбільше потерпіли магометаньскі селяни в глубинї острова. Они подібно як християни близько міст стратили все, хату, худобу і всї запаси.

Сила магометан і християн на острові розділяє ся тепер так: в Канеї з Судою і сусїдних селах 23.000 магометан, 300 християн; Ретімно 16.000 магометан, 250 християн; Кандия 33.000 магометан, 200 християн; Сітія 2900 магометан; Спінальонґа 1000 магометан; Ґієрапетра 2600 магометан, 8 християн; Кісамос 250 магометан, Ґрабуса 19 магометан. Загалом в містах і ґарнізонах: 78.769 магометан, 658 християн. Число християн в глубинї острова доходить до 200.000.

О прикрім положеню — як вже сказано — не може бути і бесїди, бо на долах збіже вже доспіває, а запомога з Греції все ще надходить. Бльокада отже показала ся безуспішною. Так як доси річи стоять, можуть Греки в глубинї краю а чужинцї в містах ще довго витримати серед сих обставин. Для магометан положенє стає з кождим днем прикрійше. Отсе лиш вділяла Европа на Кретї. Правда, можна й то зовсїм справедливо сказати, що коли-б Европа не була вмішала ся, Крета зі всїма містами була би вже давно дістала ся в руки Греків, бо грецка фльота була си не допустила, щоби турецкі кораблї привозили поміч. Для Туреччини зробила Европа за мало, для Греків за богато; ну то хиба не дивниця, що на Кретї підношено таки направду гадку, чи магометанам і християнам не погодити ся і не станути разом против Европи.

Що-ж тепер буде дальше? Чи справа кретийска вийде таки зовсїм з порядку дневного? Ледви! Европа хоче дати Кретї автономію. Ну, то було би добре, але коли би на Кретї був бодай одноцїлий нарід, як н. пр. на острові Самос, де Греки вдоволили ся автономією і сидять тихо. Автономія Крети під верховною властию Туреччини буде лиш латанинoю і продовженєм теперішних відносин, але в трохи лагіднїйшім видї і в законній формі. Борба між християнами а магометанами лишить ся і дальше, а змінить ся в нїй лиш тактика.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Букарешт 29 мая. В станї здоровля наслїдника престола настало мале поліпшенє, небезпечність менша, але ще не усунена.

Берлин 29 мая. Парлямент залагодив вчера новелю о стоваришенях в другім читаню після проекту комісії.

Атини 29 мая. Зачувати, що наслїдник престола хоче зречи ся престола. Межи офіцирами проявила ся сильна аґітация против него.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1897, після середно-европ. год.

Відходять до

	Посцішні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	10·50	4·40	8·55	6·45	—
Підволочиск	—	1·55	6·—	—	10·05	11·—	—
Підвол. з Підз	6·15	2·08	—	—	10·27	11·27	—
Черновець	6·10	2·40	—	10·30	—	6·45	10·45
Ярослава	—	—	—	4·40	—	—	—
Белзця	—	—	—	9·25	7·05	—	—
Тернополя	—	—	—	7·47	—	—	—
Гребенова [1])	—	—	—	—	9·20	—	—
Стрия, Сколього і Лавочного	—	—	—	5·20	—	3·05[2]	7·30
Зимної Води [3])	—	—	—	—	3·40	—	—
Брухович [4])	—	—	—	—	2·31	—	—
Брухович [5])	—	—	—	—	3·27	—	—
Янова	—	—	—	9·40	—	8·50[8]	7·48[9]
Янова	—	—	—	—	1·04[6]	3·15[7]	—

[1]) Від 10 липня до 31 серпня. [2]) До Сколього лише від 1 мая до 30 вересня вкл. [3]) Від 1 мая до 6 вересня в неділї і сьвята. [4]) Від 1 мая до 6 вересня в неділї і сьвята. [5]) Від 1 мая до 6 вересня в будні дни. [6]) Від 15 червня до 31 серпня лише в неділї і сьвята. [7]) Від 1 мая до 14 червня і від 1 до 30 вересня що день, а від 15 червня до 31 серпня лише в будні дни. [8]) Від 1 мая до 30 вересня вкл. [9]) Від 1 жовтня до 30 цьвітня.

Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

Час подаємо після годинника середно-европейского; він різнить ся о 36 мінут від львівского: коли на зелїзници 12 год., то на львівскім годиннику 12 год. і 36 мін.

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано

Надіслане.

За редакцию відповідає: Адам Крехавецкий

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Бебера.